

MARTIN ŠRAJER / 13. 4. 2021

Sedm hladových

Uměleckým vyjádřením duchovní vyprázdněnosti existence v období normalizace se stal koncept šťastného pozemšťanství, jak nadřazování tělesných požitků a materialistických výtobytků nad spirituální stránku bytí pojmenoval Jaromír Blažejovský.

Zpříjemňování života drobnými konzumními radostmi pomáhalo vytěsnit nespokojenost a překrýt strukturální nedostatky. Krátkodobé soukromé slasti zároveň oslabovaly snahu zasvětit život ambicióznějším cílům a veřejnému blahu. Tento koncept stojí také v centru mírně zlomyslné frašky *Sedm hladových* z konce osmdesátých let. Oproti komediím z dřívějších normalizačních etap jsou ve zde aplikovaném modelu šťastného pozemšťanství patrné trhliny. Udržování společnosti ve stavu mravní otupělosti se vyjevuje jako dlouhodobě neobhajitelné.

Někdejší konferenciér countryové skupiny Fešáci, komik a scenárista Petr Novotný v osmdesátých letech absolvoval léčebný pobyt v Lázních Lipová v Jeseníku. Během dietní kúry si krátce psal deník. Ten později poslouží jako východisko pro filmový scénář. Novotný jej napsal s hudebníkem Františkem Ringo Čechem a režisérem Karlem Smyczkem. Společným brainstormingem došli k poznání, že hlad mění psychiku člověka a vysává ze života radost.

Smyczkovo seriózní jádro, dotýkající se otázky hranic lidské důstojnosti, podle dobových reportáží obalili Novotný s Čechem jednoduchou situační komikou a slovním humorem. Výsledkem natáčení probíhajícího primárně v rekreačním středisku Mototechny na Malé Skále u Jablonce nad Nisou, je hybrid mezi hrubozrnnou komedií a podobenstvím o životě v nesvobodě.

Do odtučňovacího ústavu se ve filmu sjíždějí různorodé typy osobností ztvárněné herci i neherci. Na místě zjišťují, že pokud chtějí účinně vzdorovat drezúře ze strany personálu, musejí překonat individuální rozdíly související s jejich věkem, pohlavím či

profesí a semknout se proti společnému nepříteli. Tím se pro ně stává nekompromisní primář (František Husák).

Nově příchozí se doktor snaží indoktrinovat svou brožurou Můj přítel hlad. Její prostudování sice není povinné, ale přesto vedoucí ústavu žádá jednu ze sester, ať dohlédne, aby si pacienti text, jakousi Rudou knížku redukčních diet, přečetli. Podobně dobrovolně-nedobrovolná je funkce vnitřního kontrolora, přidělená podnikovému řediteli Havránkovi (Emil Kosír). Ten má dohlížet na své spoluhubnouce druhy a hlásit vedení jejich případné prohřešky. Zodpovědné role se nejdříve zdráhá zhostit, aby ji se slovy „někdo to dělat musí“ vzápětí rezignovaně přijal. Podobně přísně jsou rozdělena i místa v jídelně. Jak je brzy poučen pojišťovací agent Jaroslav (Antonín Bubeník), každý musí sedět na tom svém.

Ještě prvního večera po příjezdu jsou místním správcem (Miloslav Štibich) „zestátněny“ párky jednoho z klientů (Radim Vašínska). Po zbytek pobytu se dietáři a dietářky budou muset spokojit s nízkokalorickou přidělovou stravou. Během odlehčovacího dne, kdy na snídani dostávají jídlo na celý den, je hlad dožene k rozbíjení pecek ovoce, které následně zoufale žvýkají ve snaze vydolovat z nich alespoň pár kalorií.

Kromě konzumace malých dávek potravin sestává program především z fyzických aktivit. Při ranním joggingu v parku, kdy si zvukař rockové kapely Čudla (Tomáš Josífko) postěžuje, že musejí „běhat furt dokolečka jako blbci“, objevuje skupinka klientů polorozbořenou kamennou zeď, za níž se nachází zakázaný prostor. Hranice není dovolené překročit.

Následuje odpolední cvičení nebo házená. Zpestřením by měla být primářova přednáška, při níž by osazenstvo seznámil se zásadami, podle nichž sestavuje jídelníček. Samozřejmě jde o zásady ospravedlňované jejich domnělou vědeckostí. Stejně jako byl zdánlivou vědeckou objektivitou legitimizován komunismus. Na přednášku ovšem prakticky nikdo nedorazí. Podle lékaře z toho důvodu, že byla dobrovolná.

Klienti sice dál projevují nespokojenost, občas si zaskandují „my máme hlad, my chceme jíst“ nebo zarecitují podvratnou báseň začínající rýmem „V tomhle skvělým ústavu, snědl bych i ponravu“, ale zároveň dochází k jejich adaptaci na nové

podmínky. Pravidla si nicméně za pomoci úplatků a drobných švindlů dokážou ohnout tak, aby byl život v léčebně snesitelný. Přijímají je tedy pouze naoko. Ve skutečnosti se jim vysmívají a dietní režim se navzdory snahám primáře míjí účinkem.

Teprve po rozhodnutí ministerstva, že dojde k reorganizaci ústavu a jeho přeorientování z obezity na podvýživu (na což primář suše reaguje prohlášením „bude třeba provést kádrové změny“), se houf rebelů odhodlá přelézt mytickou zeď. Za ní, ve svobodném světě, nacházejí to, co jim bylo několik dní odpíráno – restauraci servírující vybrané pokrmy. Správce se sice vyhrocenou situací snaží zachránit („alespoň pro oko by to mělo vypadat, pane primáři, že je tady všechno v pořádku“), ale už je pozdě. Klienti našli štěstí mimo zdi ústavu a nemají důvod v něm setrvávat. Opouštějí jej sice za deště, ale s veselým popěvkem na rtech.

Dobová kritika film strhala. Podle ohlasů v tisku šlo o povrchní a vulgární kýč propagující pokleslou pivní kulturu. Postavy charakterizované jen nadbytečnými kilogramy byly označeny za karikatury. Kolektivní dílo Smyczka, Novotného a Čecha se dočkalo ponižujícího přirovnání ke „kondelíkovským“ komediím z první republiky.

Při lehkém posunutí perspektivy lze ovšem *Sedm hladových* interpretovat jako film, v němž hlad představuje metaforu nesvobody. Šťastné pozemšťanství a plné žaludky film neadoruje, ale odhaluje skrze něj mechanismy, s pomocí nichž se řídící orgány snaží občany přimět k poslušnosti. Ti ale pravidla všelijak podemílají a obcházejí, přestávají věřit v jejich účinnost, až se systém, který přišel o oporu v podobě poslušných jednotlivců i vnějších řídicích mocností, hroutlí. Možná ale nedojde k jeho úplné eliminaci, jak naznačuje i závěr *Sedmi hladových*, nýbrž k pouhé obměně. Ideologie se změní, určitá forma nesvobody zůstane.

Film si můžete zdarma pustit na YouTube kanálu [Česká filmová klasika](#).

Sedm hladových (Československo 1988), režie: Karel Smyczek, scénář: František Ringo Čech, Petr Novotný, Karel Smyczek, kamera: Jaroslav Brabec, hudba: Michal Pavlíček, hrají: Antonín Bubeník, Jitka Smutná, Gabriela Wilhelmová, Lucie Juříčková, Emil Kosír, Pavel Brümer, Tomáš Josífko, František Husák, Miloslav Štibich a další. Filmové studio Barrandov, 84 min.